

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi
Sumqayıt Dövlət Universiteti

Azərbaycan Respublikasının Ekologiya
və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Radiasiya Problemləri İnstitutu

AKADEMİK HƏSƏN ƏLİYEVİN
ANADAN OLMASININ 100 İLLİYİNƏ
HƏSR OLUNMUŞ

«EKOLOGİYA VƏ HƏYAT FƏALİYYƏTİNİN MÜHAFİZƏSİ»

VI BEYNƏLXALQ ELMİ KONFRANSININ

MATERİALLARI

(6-7 dekabr 2007-ci il)

Sumqayıt -2007

TƏŞKİLAT KOMİTƏSİ

Həmsədrilər:

prof. N.F.Qəhrəmanov-
Sumqayıt Dövlət Universitetinin rektoru

prof. H.S. Bağirov-
*Azərbaycan Respublikasının Ekologiya
və Təbii Sərvətlər Naziri,*

prof. A. A.Qəribov-
*AMEA-nın Radiasiya Problemləri İnstitutunun direktoru; AMEA-
nın müxbir üzvü.*

Sədr müavinləri:

prof. Y.Y. Hüseyinov - *Sumqayıt Dövlət Universitetinin Elmi İşlər
üzrə prorektoru,*

prof. N.İ. Quliyev – *Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və
Təbii Sərvətlər Nazirinin müavini, AMEA-nın müxbir üzvü,*

f.r.e.n. R. N. Mehdiyeva – *AMEA-nın Radiasiya Problemləri
İnstitutunun Elmi İşlər üzrə direktor müavini.*

Məsul katib:

t.e.n., dos. D.B. Şirinova

Üzvlər:

1. Akademik V.M. Fərzəliyev (AMEA)
2. Akademik N.İ. Seyidov (AMEA).
3. MEA müxbir üzvü R.M. Məmmədov (AMEA)
4. MEA müxbir üzvü F.İ. Məmmədov (SDU)
5. Prof. V. Kem (Almaniya)
6. Prof. A. Rehorek (Almaniya)
7. Prof. S.R. Allahverdiyev (Türkiyə)
8. Prof. A.S. Konitsev (Rusiya)
9. Prof. İ.Q. Qrişayev (Rusiya)
10. Prof. İ.M. Astrelın (Ukrayna)
11. Prof. F.Q. Əliyev (BEA)
12. Prof. M.A. Əhmədov (SDU)
13. Prof. Ə.Ə. Ağayev (SDU)
14. Prof. D.Ə. Aşurov (SDU)
15. Prof. Ş.Y. Goyçayski (BDU)
16. Prof. H.O. Ocaqov (AzMIU)
17. Prof. Ə.B. Məmmədov (BDU)
18. Prof. N.Ə. Səlimova (ADNA)
19. F.r.e.d. Ş.M. Abbasov (AMEA, RPI)
20. Prof. İ.İ. Mustafayev (AMEA, RPI)
21. Prof. M.Ə. Qurbanov (AMEA, RPI)
22. B.e.d. E.S. Cəfərov (AMEA, RPI)
23. K.e.d. Ş.M. Məmmədov (AMEA, RPI)
24. Dos. Q.Ə. Ramazanov (SDU)
25. Dos. R.İ. Bəşirov (SDU)
26. F.r.e.n. B.A. Süleymanov (AMEA, RPI)
27. Dos. T.D. Ağayev (SDU)
28. Dos. Ə.H. Qədimov (SDU)
29. Dos. A.A. Xəlilova (AzTU)
30. Dos. C.V. Məmmədov (SDU)
31. Dos. Ə.Ç. Mehraliyev (SDU)
32. Dos. Y.M. İsrailov (SDU)
33. A.İ. İsgəndərov (E və TS nazirliyi)
34. Q.M. Əliyev (E və TS nazirliyi)
35. C.e.n. A.İ. İslamzadə (Sumqayıt, E.R.M)
36. Dos. M.G. Məmmədov (SDU)
37. Dos. M.O. Hümətov (SDU)
38. Dos. R.R. Əhmədova (SDU)
39. Dos. H.M. Həsənov (SDU)

Bölmə I
ƏTRAF MÜHİTİN FİZİKİ-KİMYƏVİ PROBLEMLƏRİ VƏ
ONUN CANLI ALƏMƏ TƏSİRİ

Sədr: MEA müxbir üzvi: P.Z. Muradov

Sədr müavini: b.e.n., dos. Ə.H. Qədimov

Katib: K.S. Sədiyeva

(06 dekabr 2007-ci il, saat 13⁰⁰, otaq№ 426)

- 1 Оптимальные условия культивирования грибов при росте на нефти и нефтепродуктах. *Салманов М.А., Велиев М.Ф., Алиев С.Р.*
- 2 Xlorlu dibenzo- paradioksinlərin elektron quruluşlarının kvant kimyəvi üsulla hesablanması. *N.D. Aşırova, F.Q. Paşayev, M.S. Salahov, G.R. Əliyeva, B.T. Bağmanov*
- 3 Протекторное значение селена для гемоглобина от окислительного стресса, индуцированного физическими факторами окружающей среды. *Яхъяева Ф.Р., Гумлева Р.Т., Дадашова М.З., Гамбарова Ш.Г., Гусейнов Т.М.*
- 4 Azərbaycanın bəzi tip torpaqlarında termofil aktinomisetlərin yayılması. *Sədiyeva K.S.*
- 5 Azərbaycanın bəzi tip torpaqlarından ayrılmış termofil aktinomisetlərin biologiyası. *Sədiyeva K.S.*
- 6 Tərkibində hidrogen- xlorid qarışığı olan heksaflüorid-silisiyum turşusundan istifadə edilməsinin tədqiqi. *A.E.Hüseynova, G.M. Seyidova, A.A. Məmmədova*
- 7 Abşeronun müxtəlif dərəcədə neftlə çirklənmiş torpaqlarının mikrobiotasının ümumi xarakteristikası. *M.B. Cəbrayilova*
- 8 Bitkilər vasitəsilə atmosferin çirklənməsinin biomonitorinqi və ekoloji proseslərin öyrənilməsi. *T.H. Hüseynov, X.Q. Quliyeva*
- 9 Şəhərdaxili və ətraf zonalarda yaşıllıq işlərinin aparılmasında Orta Asiya döqquzdan (bonisera) cinsinin bioekoloji xüsusiyyətləri. *R.İ. Bəşirov, B.F. Səmədova*
- 10 Etilenin biomonitorinqi və onun bitkilərə təsirinin öyrənilməsi. *R.İ. Bəşirov, G.R. Nəsirova*
- 11 Роль выбросов окислов азота в загрязнение атмосферы города. *Агаев Т.Д., Сафаралиев М.Дж., Гулиева А.А.*
- 12 Response of advanced bread Wheat genotypes to terminal drought stress. *Shabriari R., Gadimov A., Gurbanov E., Hasanpanah D.*
- 13 Türkiyədə Parke endüstrisində kalite sorunları və çözümlər. *Alper Aytəkin, Büllent Kaygın, Hikmet Yazıcı.*
- 14 Kərestdə endüstrisində imalatın gereğine uyğun kurutma. *Alper Aytəkin, Büllent Kaygın, Hikmet Yazıcı.*

- 15 Bояların çevrə və insan sağlığı üzərinə etkileri. *Alper Aytekin, Bülent Kaygin, Hikmet Yazıcı.*
- 16 Диагностика эндотиевого рака каштана методом ПЦР. *Котичев А.С., Попов А.П., Цветков И.Л., Велов А.А.*
- 17 A Survey on coccoidea in bartin province. *Aziza Toper Kaygin, Hilmi Sönmez yildiz, Selma Ülgentürk*
- 18 Effekt of water Stress on quantitative and qualitative Characters of advanced potato varcetes in Ardabil region Iran. *Hassanpanah D. Gadimov A. Gurbanov E. Shahriari R.*
- 19 Ecological problems and biotechnologies. *Surhay Rakinim oqlu Allahverdiyev*
- 20 Müxtəlif ekosistemlərdən ayrılmış göbөлəklərin fermentativ aktivliyi. *Həsənov X.Ə., Əliyeva A.Ə., Vязирова И.А., Əşrəfli F.C., Babayeva Ş.A.*
- 21 Holofit ekstraktı ilə işlənmiş arpa və duzlaq çoqanı cücərtilərini köklərində katalaza və peroksidaza fermentlərinin aktivliyinin duzlu şəraitdə tədqiqi. *Abbasova Z.İ., Rəsulova D.Ə., Zeynalova E.M.*
- 22 Quraqlığın müxtəlif buğda genotiplərinin məhsulluğuna və xloroplastların fotosintez fəaliyyətinə təsiri. *İ.V.Əzizov, S.M. Rəsulova*
- 23 Dad üzvü-örqanum dustus. *Baxşəliyev A. Y.*
- 24 Azərbaycanda yayılmış bəzi dərman bitkilərinin mikobiotası. *Muradov R.Z., Qasimov S.N., Qəhrəmanova F.X., Mustafazadə N.N.*
- 25 Адаптация микроорганизмов rhizobium trofolü в условиях стресса. *Снигаренко Т.А., Медведева И.В.*
- 26 Адаптационные стратегии ксерофитов предкавказья . *Снигаренко Т.А. Мутыгуллина Ю.Р., Федотова Ю.К.*
- 27 Albizzia julibrissin durazz-in vitroda çoxaldılması. *İsgəndərov E.O., Canan C.*
- 28 Azərbaycan florasının «qırıqbuğumkimilər fəsiləsinin bəzo novlərinin ekologiyasına dair». *P.X. Qaraxani*
- 29 Doğal maddələrin (baukol emi və biyohumus) bartin yöresi koşularında goğu kayenində (Fagus orientalis Lipsku) bazi morfolojik özelliklər üzərinə etkileri. *Hüseyn Atilla Atik, Surxay Allahverdiyev*
- 30 Bronchial stenosis in tuberculous partients . *Aliyev A.V., Agayev F.F.*
- 31 Azotiksasiyanın biokimyası. *Ə.H. Qədimov, K.Ş. İsayeva, R.Boşirova*

**TÜRKİYE'DE PARKE ENDÜSTRİSİNDE
KALİTE SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Alper Aytekin, Bğllent Kaygın, Hikmet Yazıcı
ZKÜ. Bartın Orman Fakültesi,
BARTIN - TÜRKİYE

Giriş

Ahşabın büyüleyici güzelliği insanları cezbediği için, her alanda kullanımını gerekli kılmaktadır. Estetik, sağlık, dayanıklılık gibi üstün özelliklere sahip olması ahşabın yer döşemesinde de rakip tanımamasına neden olmaktadır. Türkiye'de ahşap parkeye olan talebin hızla artması yeni kuruluşları teşvik etmeye başlamıştır.

Önceleri kereste endüstrisi ile entegre halde olan parke endüstrisi tek endüstri haline gelmektedir. Bu da parke endüstrisinde kalitenin artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle hızlı bir gelişme yaşayan parke endüstrisi bugün, çok çeşitli, her zevke uygun, zarif, sağlıklı, sıcak, davetkâr, görünüm açısından doğal birçok parke türü geliştirilmiştir.

Çeşitliliği ve bol miktarda üretilmesi tüketicinin parkede belirli bir kalite standardınının aranmasına neden olmaktadır. Çünkü homojen bir yapıya sahip olmayan ağaç malzemenin gerek üretim, gerekse satış ve kullanım sırasında bazı istenmeyen sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunların önlenbilmesi veya mümkün olduğunca minimuma indirilmesi, yapılan bir seri muayene ve kontrolle sağlanabilmektedir.

Bu çalışmada parke endüstrisinde kaliteyi olumsuz yönde etkileyen faktörlere ve bunları giderici çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Parke Fabrikalarında Kaliteli Üretim İçin Uyulması Gereken Standartlar

Hammaddesi ağaç olan sanayi ürünlerinin kullanıcılar tarafından tercih edilmeleri her geçen gün artmaktadır. Ancak homojen bir yapıya sahip olmayan bu hammadde gerek üretim, gerekse satış ve kullanım sırasında bazı istenmeyen sorunlar ortaya çıkarmaktadır. İşte bu sorunların önlenbilmesi, daha doğrusu mümkün olduğunca minimuma indirilmesi yapılan bir seri muayene ve kontrolle sağlanabilmektedir. Bunun için geliştirilmiş yöntemler ve standartlar mevcuttur. Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de TSE tarafından bu ürüne uygunluk ve kalite belgeleri verilmektedir. Bu standarda göre;

Cinsler: Parkeler, imal edildikleri ağaç cinslerine göre isimlendirilir.

Rutubet: Parkelerin rutubeti en çok %10 olmalıdır.

Tam Kuru Özgül Ağırlık: Tam kuru özgül ağırlık en az 0,50 g/m³ olmalıdır.

Yapım: Parkelerin yüzleri düzgün, yanları birbirine paralel, başları yanlarına dik (%0,4 toleransla), köşeler keskin olmalı, birleştirildiğinde lambalar zıvanalara uygun biçimde yapılmış olmalıdır.

KERESTE ENDÜSTRİSİNDE İMALATIN GEREĞİNE UYGUN KURUTMA

Hikmet Yazıcı, Alper Aytekin, Bğllent Kaygın
ZKÜ Faculty of Forestry,
BARTIN - TURKEY

GİRİŞ

Kısa sürelerde ahşap kurutmayı gerçekleştirmeye kalkışmak kuşkusuz ahşap kalitesinde unsurlara neden olur (Çatlamlar, çarpılmalar, renk atmaları vb.). Gerçekte bazı yumuşak odunlar sadece önemsiz çarpılma, çatlak ve renk atma ile uzun sürede kuruyabilirler. İnce sert odunlar için kalite çok önemlidir. Kereste kurutma işleminin maliyeti düşünüldüğünde (sermaye, amortisman, enerji, laboratuvar vb.) en büyük maliyet (gerçekte kombine değer maliyetlerle birlikte uzun zaman) kurutma süresidir. Türkiye'nin kuzeyinde mutak olan hava kurutmasında kayın (*Fagus orientalis*) gibi bir odunda %12 değer düşüşü meydana gelmektedir. İyi bir teknik kurutmada ise fırın içerisinde kayıplar %2 veya daha altındadır.

MATERYAL VE METOD

Kurutma işleminde bölgede yetişen ve kereste endüstrisinde kullanılan kayın ve titrek kavak türleri üzerinde örnek numunelerle çalışmalar yapılmıştır.

Bir çok sert ağaçlar ve birkaç yumuşak ağaç için gerilim veya sertlik durumunun serbestliğine ihtiyaç vardır. Bu işleme gerilimleri yatıştırma denir. Bu da buharla yapılır. Kurutma işleminden sonra 24 saat kadar